

tekst: Werner van Katwijk

Ekaterina Levental

DE HARP EN EEN OPLETTENDE MEDEWERKER IN HET ASIELZOEKERS- CENTRUM IN ALMEN ZIJN DE UITKOMST

De val van de muur nu bijna dertig jaar geleden werd gevierd als een bevrijding. De westerse wereld ontspande. Maar zoals bij alle grote wereldconflicten en veranderingen zijn er altijd verliezers. En vaak zijn dat kinderen. In ons veilige Nederland waar het laatste grote conflict een echo uit een ver verleden lijkt, kunnen we ons soms moeilijk inleven in kinderen waarvan de levens dramatisch veranderen.

Voor Ekaterina, toen een dertienjarig joods meisje uit Oezbekistan, geeft het uiteenvallen van de Sovjet Unie een dramatische wending in haar leven en dat van haar gezin. De Russen hadden al die tijd de Oezbeken gedomineerd, maar die willen nu hun eigen taal en eigen maatschappij. Verschillen worden belangrijk en opeens komt het verschil tussen de etnische groepen die altijd samen hadden geleefd, naar de oppervlakte. Armoede doet de rest. Het moslimfundamentalisme groeit. De joden krijgen de schuld en het antisemitisme krijgt het land in zijn greep. Ekaterina wordt opeens anders behandeld in de klas, geweerd uit winkels of in aparte rijen voor niet—Oezbeken gezet en uitgescholden door kassières. Haar Russische vader, fluitist in het operatheater, besluit op een dag dat het genoeg is, het gevoel van uitsluiting, de minachting, de vernedering. De angst voor fysiek geweld. Het is het begin van een zware, drie jaar durende, vlucht van het gezin met 5 kinderen die in Nederland eindigt. Ekaterina groeide half op in het operatheater waar ze de liefde voor de podiumkunst meekreeg en geloofde heilig in de sprookjes die op het podium verteld werden. Maar de realiteit is geen sprookje. Het is wegvluchten van huis en haard. Ze voelt nu nog de machteloosheid van toen, het niet weten wat er gaat gebeuren, meegesleurd worden in het onbekende. Een sprong in het diepe zonder te kunnen zwemmen.

DRIE JAAR ZWERVEN

Ekaterina laat haar jeugd achter in Oezbekistan en wordt op de vlucht snel volwassen. Ze is van nature verlegen maar de enige in het gezin die Engels spreekt en wordt bij alle contacten dus snel naar voren geschoven. Een verantwoordelijkheid voor het wel en wee van het gezin die zwaar drukt op een jong meisje. Drie jaar zwerft het gezin door diverse

landen en komt terecht in zowel Moskou als Tel Aviv. Maar nergens is er vaste grond. Tot het gezin uiteindelijk besluit naar Nederland te gaan. Voor haar vader het land van de tolerantie. Dat tolerantie ook zijn andere kanten heeft ervaren ze bij aankomst in Amsterdam. Op zoek naar een politiebureau komt het gezin terecht op de wallen waar een drukte van belang heerst. Voor Ekaterina geeft het een gevoel van totale ontredding. De lange bustocht daarna is een tocht vol met vragen. Waar zijn we? Waar gaan we heen? Wat gaan we doen? Wie zal ons helpen? Uiteindelijk landt het gezin in het Asielzoekerscentrum in Gilze Rijen waar de kansen eindelijk keren. Niet dat de zoektocht helemaal ten einde is. Anderhalf jaar lang verblijft het gezin in verschillende AZC's waar ze met het hele gezin een kamer moeten delen. De ontvangst en behandeling zijn warm maar de verveling is grenzeloos. En bijvoorbeeld onderwijs is een probleem. Ekaterina is te oud voor het basisonderwijs en weer te jong voor een cursus Nederlands. Maar de harp en een oplettende medewerker in het asielzoekerscentrum in Almen zijn de uitkomst. De medewerker moedigt haar aan om haarzelf in te schrijven voor het conservatorium. Het geeft haar weer perspectief en haar talent doet de rest.

VERSCHIL MAKEN

In het vertelconcert De Weg, onderdeel van het Verhalenfestival op 10 september (zie elders in dit magazine), vertelt ze over die weg van vervreemding van het vertrouwde, van zichzelf, maar ook van veerkracht en hoop. Het is een aangrijpend vertelconcert, waarin Ekaterina het publiek ook laat kennis maken met haar prachtige muziek. Het talent dat haar toekomst schiepte.

En opnieuw. In die lange weg en in alle ellende blijkt dat het de kleine daden van gewone mensen in het alledaagse leven zijn die het verschil maken. De medewerkster in Gilze Rijen die het gezin warm verwelkomt, het jongste slapende kind overneemt van een moeder die in vol vertrouwen dat toelaat. De warme bedden die klaarstaan en het beddengoed dat ze aangereikt krijgen. Voor de jonge Ekaterina geeft dat het gevoel van de veiligheid en vertrouwdheid die ze zo lang heeft gemist.

VAN HUIS EN HAARD

Als Ekaterina Levental in het theater vlak bij het bureau van OUDERS VAN WAARDE de zaal laat genieten van haar prachtige operastem in de Mattheus Passion, zullen weinigen in de zaal vermoeden dat Nederland is verrijkt met het uitzonderlijk talent van een asielzoekerskind.

